

BRETSKA VALIÐ

SPURNAR- TEKIN SETT VIÐ VAL- SKIPANINA

Skipan

Valskeiðini eru vanliga fimm ár.

Bretska tjóðartingið er býtt í tvey hús – House of Commons og House of Lords.

Umframt húsini í London, eru eisini tjóðartingini í Norður Írlandi, Wales og Skotlandi.

House of Commons – 650 tinglimir
Umboðini í House of Commons eru fólkavald.
Hevur heimild at seta í verk nýggjar lóggávur.

House of Lords – 780 tinglimir
Flestu av nýggju limunum eru settir av politikarum og stovnum. Um 92 av sessinum eru enntá arvaðir.
Kann bert í heilt sjáldsomum førum forða lógaruppskotum úr House of Commons, men aðaluppgávan er at eftirkanna lógaruppskotini úr House of Commons.

Valið 2015

Nýggja stjórnin tekur við 18. mai.
Var 56. fólkavalið til House of Commons

Veljast skulu 650 tinglimir, úr 650 valdøðum:
533 úr Onglandi
59 úr Skotlandi (SNP stendur at fáa 53 av hesum)
40 úr Wales
18 úr Norður Írlandi

326 tinglimir tryggja meirilutan

Valskipan

»First past the post« skipan – einans eitt umboð kann vinna sess í sínum valdømi.

Dømi:
Hóast fleiri fólk atkvøddu fyri »UKIP« enn »SNP«, fekk SNP fáa væl fleiri tingsessir, tí teir vunnu 56 valdømi, meðan UKIP einans vann eitt.

Tað, sum skuldi gerast eitt av mest spennandi bretsku valunum í longri tíð, endaði við stórsigri til sitandi konservativa stjórnarflokkkin. Tó eru spurnartekin aftur sett við bretsku valskipanina, tí tingmannatali umboðar als ikki atkvøðurnar, sigur Meinhard Arge Jensen, sum lesur búskaparfrøði í London.

Mortan Østerø

Teir seks mánaðirnir upp-undir valið í Stórabretlandi, vóru allar veljarakanningar samdar um, at undirtøkan fyri Labour og konservativa flokkkin stóð mestsum á jøvnum, og enntá á sjálvum valdegnum, varð mett, at einans eitt prosentstig skilti flokkarnar. Tá ið avtornaði, gjørdi konservativi flokkurin veljarakanningarnar til skammar og vann stórsigur.

– Í mínum egna universitetsumhvørvi merktist eitt stórt vónbrot um úrslitið, ið øll væntaðu fór at hætta sær øðrvísi. Tó skal sigast, at nærumhvørvi her í London, og kanska serliga á universitetinum hjá mær, er tað ein vinstrahallin hugsjón sum skýnir ígjøgnum. Konservativi flokkurin og liberalu demokratarnir hava sett í verk nógv sparitiltøk, sum hava rakt lummarnar hjá teimum lesandi – mest eyðsæð við tí trýfaldaða skúlagjaldinum, sigur Meinhard Arge Jensen, ið lesur búskaparfrøði á SOAS í London.

Orsøkirnar til, at tað eydnaðist Konservativa flokkinum at vinna hóast øðrvísi spádómar og nógvu ópopuleru skotsmálini í fjølmið-

unum fyri síni sparitiltøk eru fjøltáttaðar, sambært Meinhardi. Siðvenjan í Onglandi hevur nevniliga verið, at ein einsamallur flokkur situr við stjórnarvaldinum, heldur enn samgongustjórnir, sum vit kenna í føroyskum politikki.

Valdu taktiskt

– Tað, sum hevur fingið størst fjølmiðlarúm í valdystinum er ikki búskaparligu avbjóðingarnar, men heldur ivamálini um skotsku ríkisstøðuna, tilflytarapolitikkurin og støðan hjá Stórabretlandi móttvegis ES. Tá ið veljarakanningarnar upp undir valið gjørdur greitt, at eingin flokkur fór at fáa einsamallan meiriluta, var nógv fokus á møguligar stuðulsflokkar til antin Labour ella tey Konservativu í orðaskiftinum, og tað kann hava førka taktiskar atkvøður, sigur Meinhard.

– Serliga fjølmiðlarnir í Onglandi hava varpað ljós á ókendar avleiðingar fyri Stórabretland, um skotski tjóðskaparflokkurin slapp í stjórnina. Ein ávis óvissa valdaði um hvørji krøv SNP fór at seta og hvussu tað kundi ávirka førda politikkin í Westminster. Tað tyktist eins og bretska fólki ikki

ynskti at hava eina stjórn, sum man ikki var kendur við, sigur hann.

Sambært Meinhardi Arge Jensen, kann óvissan við SNP hava ført við sær, at fólk hava sett sínar krossar øðrvísi á valdegnum, enn tey annars høvdu.

– Varð útfalli eins og veljarakanningin spáddi, so høvdu SNP helst stuðla Labour í einari stjórnarsamanseting, sum onglendingar ikki høvdu sæð fyrr. Onglendingar ynsktu kanska ikki, at skotar bráðliga høvdu ávirkan á førda politikkin, illgittu kanska SNP fyri at krevja ov nógv í sín part. Tað hevði snøgt sagt skapt eitt ov stórt frávik frá reellu tveyflokka skipanini, ið kanska tyktist ov ótrygt fyri onglendingar. Settu teir heldur krossin við Konservativa flokkkin, vistu teir um ikki annað hvørja stevnuskrá tey fingur næstu fimm árin, sigur Meinhard.

Milliband ikki rætti maðurin

Ein av teimum trimum formonnunum, sum lögdu frá sær eftir valið var tann fyri Labour, Ed Milliband. Eftir at Labour hevði havt eitt keðiligt val í 2010 við Gordon Brown á odda, legði

hann frá sær og formanssessurin koma at standa millum Milliband brøðurnar, Ed og David. Ed vann á eldra beiggja sínum, við sløkum 50,65 móti 49,35 prosentum. Síðani hevur Ed Milliband verið fyri stórum atfinningum í bretsku fjølmiðlunum, sum flest allar hava tikið støði í hansara persóni framum hansara politikki.

– Bretsku fjølmiðlarnir eru ógvuliga litaðir í síni viðgerð av politikki, og fara oftani yvirum mark. Við Ed Milliband hava fjølmiðlarnir gjørt nógv burtur úr at seta hann fram sum ein tolla. Í hesum valstriðnum gjørdist tað serliga sjónligt, tá ið summir fjølmiðlar nýttu óhepnar myndir av Labour leiðaranum, meðan hann át ein baconsandwich fyri at tillátursgera hann, sigur Meinhard.

Atfinningar hava tó eisini verið móti politikkinum hjá Ed Milliband, ið skuldi royna at endurskapa Labour flokkkin, eftir at hann hevði fingið eitt keðiligt val í 2010. Ein av átøkunum hjá Tony Blair var at førka Labour nærri miðjuni í bretskum politikki, til tess at tekkjast fleiri veljarum. Tá ið Ed Milliband tók við, gjørdi